

Schutterij kan niet zonder vaandel

Bron: dagblad De Limburger (bijlage VIA) van woensdag 29 juli 2026 door Marcel van Lier

Luc Wolters voor het oude drapeau van zijn eigen schutterij uit Eys en dat van Wessem, gemaakt door een kunstenaar. Foto: Louisa Vergozisi

Steyl/ Simpelveld

Als een schutterij er op uit trekt, gebeurt dat doorgaans met veel uiterlijk vertoon. Wat in elk geval niet mag ontbreken, is het vaandel. „Het is een hele eer om daarmee te lopen.”

Tot eind augustus loopt in het Limburgs Schutterij Museum de expositie . Het zijn gevleugelde woorden waarmee eeuwen geleden al de komst van een schutterij werd aangekondigd. Het wapperende vaandel trok van ver de aandacht, vaak in combinatie met de nodige tam-tam. „Toch is het van oudsher veel meer dan een herkenningsteken. De symbolische betekenis is vele malen groter. De afbeelding erop laat zien waar je als groep voor staat. Het is een blauwdruk van je Met vliegend vaandel en slaande trom identiteit. Daar komt ook de uitdrukking ‘iets hoog in het vaandel hebben’ vandaan.”

Luc Wolters kan het weten. De historicus uit Simpelveld is niet alleen conservator van het museum in Steyl, maar ook schutter en vaandeldrager bij schutterij Sint Sebastianus Eys. „Een schutterij of gilde zonder vaandel is niet compleet. Dan kun je nog zulke mooie uniformen hebben. Daarom vind ik het ook een bijzondere eer om dit te mogen dragen. Het is het uithangbord van onze vereniging.”

In het museum hangen ruim zestig schuttersvaandels. Het oudste stamt uit circa 1800 en komt uit Baarlo. Sommige zijn van schutterijen in ruste, waaronder die van Bocholtz, Vlodrop en Santpoort bij Ittervoort. De expositie toont hoe het vaandel zich heeft ontwikkeld. „Tot circa 1850 waren het doeken van dun stof waarmee je makkelijk kon zwaaien.”

Daarna raakten de zware drapeau's meer in zwang. Veel schutterijen lieten die net als de opkomende muziekverenigingen uit die tijd maken van dik fluweel, vaak met veel fijn borduurwerk. „Ze waren loodzwaar. Voor de vaandeldragers moet het afzien zijn geweest in de optochten. Tegenwoordig zie je daarom weer vooral wapperende vaandels.”

Ook de beeldtaal veranderde. „Die is na de oorlog wat moderner geworden. Naast afbeeldingen van patroonheiligen, kerken en wapens zag je ook artistieke elementen. Steeds meer vaandels werden ontworpen door kunstenaars. Zo draagt dat van Wessems de signatuur van Wijnand Thönissen. Een van de mooiste is dat van Sint-Michaël uit Doenrade, met de aartsengel in art nouveau stijl”. Bijzonder is ook het rouwvaandel van de schutterij van Epen uit 1866. „Dat wordt nog altijd gebruikt bij uitvaarten, met schutterseer.”

Het vaandel waar Wolters mee marcheert, is meer dan veertig jaar oud. „Dat is best lang. De meeste zijn na een kwart eeuw toe aan vervanging.” Het doek draagt het wapen van de adellijke familie Van Thimus, die in de negentiende eeuw kasteel Goedenraad bewoonde. „De baron was mede-initiator en later generaal, koning en zelfs keizer van onze schutterij.”

Een nieuw vaandel kost al gauw een paar duizend euro. „Afhankelijk van het materiaal en de uitvoering. Er zijn nog enkele ateliers die dit doen.” Kinderen mogen in het museum hun eigen vaandel ontwerpen onder leiding van Rob Benders. „Het motief waar ze voor kiezen, is vaak persoonlijk. Maar je ziet ook dat het schutterswezen hen aanspreekt. Het is een traditie die nog steeds leeft.”